

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-AR73.10
Datum: 29. januar 2013.
Original: engleski

PRED ŽALBENIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija Theodor Meron, predsjedavajući
sudija Patrick Robinson
sudija Liu Daqun
sudija Khalida Rachid Khan
sudija Bakhtiyar Tuzmukhamedov

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 29. januara 2013. godine

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ŽALBI NA ODLUKU O TRAJANJU DOKAZNOG POSTUPKA
ODBRANE**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti:

g. Richard Harvey

Prijevod

1. Žalbeno vijeće Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće, odnosno Međunarodni sud) rješava po "Žalbi na odluku o trajanju dokaznog postupka odbrane", koju je Radovan Karadžić (dalje u tekstu: Karadžić) podnio 12. oktobra 2012. godine (dalje u tekstu: Žalba). Tužilaštvo je podnijelo odgovor 22. oktobra 2012. godine.¹ Karadžić je 25. oktobra 2012. godine podnio repliku.² Dana 29. oktobra 2012. godine tužilaštvo je podnijelo zahtjev za podnošenje protivreplike,³ zajedno s predloženom protivreplikom.⁴

I. ISTORIJAT POSTUPKA

2. Suđenje Karadžiću počelo je 26. oktobra 2009. godine.⁵ Pretresno vijeće III Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) odobrilo je tužilaštvu 300 sati za dokazni postupak,⁶ od kojih je na kraju iskorišteno 299 sati i 27 minuta.⁷ Prije i tokom dokaznog postupka tužilaštva Pretresno vijeće je formalno primilo na znanje više od 2.300 činjenica o kojima je presuđeno (dalje u tekstu: činjenice o kojima je presuđeno) od preko 3.000 činjenica o kojima je presuđeno koje je predložilo tužilaštvo.⁸

¹ Odgovor tužilaštva na Žalbu na odluku o trajanju dokaznog postupka odbrane, 22. oktobar 2012. godine (javno s povjerljivim Dodatkom A) (dalje u tekstu: Odgovor).

² Replika: Žalba na odluku o trajanju dokaznog postupka odbrane, 25. oktobar 2012. godine (dalje u tekstu: Replika).

³ Zahtjev tužilaštva za podnošenje protivreplike i predložena Protivreplika u vezi sa Žalbom na odluku o trajanju dokaznog postupka odbrane, 29. oktobar 2012. godine (dalje u tekstu: Protivreplika), par. 1 (dalje u tekstu: Zahtjev za podnošenje protivreplike).

⁴ Protivreplika, par. 2-5.

⁵ T. str. 502, 26. oktobar 2009. godine. V. takođe *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Nalog o rasporedu za početak suđenja, 14. oktobar 2009. godine, str. 3.

⁶ T. str. 467, 6. oktobar 2009. godine.

⁷ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka u vezi sa vremenom dodijeljenim optuženom za vođenje dokaznog postupka, 19. septembar 2012. godine (dalje u tekstu: Oспорavana odluka), par. 7.

⁸ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 5. juni 2009. godine (dalje u tekstu: Prva odluka o formalnom primanju na znanje), par. 39; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Odluka po trećem zahtjevu tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 9. juli 2009. godine (dalje u tekstu: Treća odluka o formalnom primanju na znanje), par. 63; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Odluka po drugom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 9. oktobar 2009. godine, par. 54; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po četvrtom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 14. juni 2010. godine, par. 98; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po petom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje

Prijevod

3. Dana 14. juna 2010. godine Pretresno vijeće je odbilo dva Karadžićeva zahtjeva za ponovno razmatranje izvjesnih aspekata Odluka o formalnom primanju na znanje.⁹ Dana 4. maja 2012. godine, Pretresno vijeće je djelimično odobrilo tri Karadžićeva zahtjeva u kojima je tražio ponovno razmatranje izvjesnih aspekata Odluka o formalnom primanju na znanje i povuklo formalno primanje na znanje sedamnaest činjenica o kojima je presuđeno.¹⁰

4. Dana 27. avgusta 2012. godine Karadžić je podnio podnesak na osnovu pravila 65ter Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) koji je uključivao spisak svjedoka i dokaznih predmeta koje namjerava ponuditi tokom dokaznog postupka odbrane.¹¹ U Prvom podnesku Karadžić je, između ostalog, zatražio 600 sati za svoj dokazni postupak, na osnovu procjene da mu je 300 sati potrebno za izvođenje dokaza i 300 sati za pobijanje činjenica o kojima je presuđeno.¹²

5. Dana 3. septembra 2012. godine Pretresno vijeće je održalo statusnu konferenciju radi ocjene napretka u pripremama za Karadžićev dokazni postupak (dalje u tekstu: Statusna konferencija).¹³ Na Statusnoj konferenciji Pretresno vijeće je primijetilo da se u Karadžićevom Prvom podnesku predlažu dokazi koji nisu relevantni za Karadžićev predmet i da on sadrži “mnogo nepotrebnog ponavljanja” dokaza i svjedočenja svjedoka.¹⁴ Na zahtjev Pretresnog vijeća,¹⁵ Karadžić je 11. septembra 2012.

na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 14. juni 2010. godine, par. 56 (dalje u tekstu zajedno: Odluke o formalnom primanju na znanje).

⁹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po zahtjevima optuženog za ponovno razmatranje odluka o formalnom primanju na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 14. juni 2010. godine (dalje u tekstu: Prva odluka u vezi s ponovnim razmatranjem), par. 24.

¹⁰ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po tri zahtjeva optuženog za ponovno razmatranje odluka o formalnom primanju na znanje činjenica o kojima je presuđeno, 4. maj 2012. godine (Druga odluka u vezi s ponovnim razmatranjem), par. 18.

¹¹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Podnesak odbrane na osnovu pravila 65ter i s tim povezani zahtjevi, 27. avgust 2012. godine (javno s povjerljivim dodacima) (dalje u tekstu: Prvi podnesak), par. 1-2, 5, 7. V. takođe Prvi podnesak, dodaci A i B (povjerljivo).

¹² Prvi podnesak, par. 3.

¹³ V. T. str. 28777, 3. septembar 2012. godine.

¹⁴ T. str. 28793, 3. septembar 2012. godine, V. takođe T. str. 28791-28792, 3. septembar 2012. godine.

¹⁵ T. str. 28798, 3. septembar 2012. godine.

Prijevod

godine podnio revidirani podnesak na osnovu 65ter Pravilnika, u kojem je s predloženog spiska svjedoka uklonio deset svjedoka i dodao 14 novih potencijalnih svjedoka.¹⁶

6. Dana 19. septembra 2012. godine Pretresno vijeće je donijelo Oспорavanu odluku kojom je Karadžiću dodijelilo 300 sati za njegov dokazni postupak.¹⁷ Dana 5. oktobra 2012. godine Pretresno vijeće je odobrilo Karadžićev zahtjev za odobrenje za ulaganje žalbe na Oспорavanu odluku.¹⁸

II. STANDARD PREISPITIVANJA

7. Pretresno vijeće primjenjuje svoje diskreciono pravo kad je riječ o odlukama o upravljanju postupkom, koje Žalbeno vijeće uvažava.¹⁹ Žalbeno vijeće će ukinuti diskrecionu odluku pretresnog vijeća samo ukoliko utvrdi da je (i) zasnovana na pogrešnom tumačenju mjerodavnog prava; (ii) zasnovana na očigledno pogrešnom zaključku o činjenicama; ili da je (iii) toliko nepravilna ili nerazumna da predstavlja zloupotrebu diskrecionih ovlaštenja pretresnog vijeća.²⁰ Žalbeno vijeće će takođe razmotriti da li je Pretresno vijeće pridalo težinu vanjskim ili irelevantnim faktorima ili propustilo da prida težinu, odnosno dovoljnu težinu, relevantnim faktorima.²¹

III. MJERODAVNO PRAVO

8. U relevantnom dijelu člana 20(1) Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) navodi se da pretresna vijeća “moraju osigurati da suđenje bude pravično i ekspeditivno, te da se postupak vodi u skladu s [Pravilnikom] uz puno poštovanje prava optuženog”. Član 21 Statuta predviđa opšta prava koja osobama kojima se sudi na

¹⁶ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Dopunski podnesak odbrane na osnovu pravila 65ter, 11. septembar 2012. godine (javno s povjerljivim dodacima) (dalje u tekstu: Revidirani podnesak), par. 3; Žalba, par. 5, fusnota 4. V. takođe Revidirani podnesak, Dodatak C (povjerljivo).

¹⁷ Oспорavana odluka, par. 14.

¹⁸ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po zahtjevu za odobrenje radi ulaganja žalbe na odluku u vezi s vremenom dodijeljenim za vođenje dokaznog postupka, 5. oktobar 2012. godine, str. 3.

¹⁹ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.7, Odluka po žalbi okrivljenih na Odluku o dodjeljivanju vremena za izvođenje dokaza odbrane, 1. juli 2008. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić i drugi*), par. 15.

²⁰ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 15; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.5, Odluka po žalbi Radovana Karadžića na odluku o početku suđenja, 13. oktobar 2009. godine, par. 6.

²¹ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 15.

Prijevod

Međunarodnom sudu garantuju pravičan postupak, između ostalog, odgovarajuće vrijeme i uslove za pripremu odbrane,²² pravo na suđenje bez nepotrebnog odgađanja²³ i pravo da ispitaju svjedoke pod istim uslovima kakvi su omogućeni tužilaštvu.²⁴

9. Prema pravilu 73ter(E) Pravilnika, pretresno vijeće, nakon što razmotri argumentaciju odbrane, “određuje vrijeme koje će odbrana imati na raspolaganju za izvođenje dokaza”. Pri donošenju te odluke, pretresno vijeće je dužno da obezbijedi da “suđenje [...] bude dovršeno u razumnom roku”.²⁵ Žalbena vijeće je zauzelo stav da “vrijeme odobreno optuženom na osnovu pravila 73ter Pravilnika mora u razumnim granicama biti proporcionalno vremenu koje je dodijeljeno tužiocu i objektivno dovoljno da optuženom omogući da iznese svoju odbranu na način koji je u skladu s njegovim pravima iz člana 21 Statuta”.²⁶

10. Prilikom dodjeljivanja vremena stranama u postupku za izvođenje dokaza na suđenju, pretresno vijeće mora obrazložiti svoju odluku, ali ne mora da “pojedinačno navede [...] opravda” sve razloge za tu svoju odluku.²⁷

IV. DISKUSIJA

A. Argumentacija

11. Karadžić traži da Žalbena veće poništi Oспорavanu odluku i uputi Pretresno veće da ponovno izračuna vrijeme za njegov dokazni postupak.²⁸ On tvrdi da je 300 sati, koliko mu je odobreno za dokazni postupak, nedovoljno da bi mu se omogućila “potpuna i pravična obrana od optužbi kojima se tereti”.²⁹ Karadžić, između ostalog, tvrdi da je Pretresno vijeće, nakon što je formalno primilo na znanje veliki broj činjenica o kojima je presuđeno i nametnulo vremenska ograničenja uslijed kojih nije mogao u potpunosti

²² Statut, član 21(4)(b).

²³ Statut, član 21(4)(c).

²⁴ Statut, član 21(4)(e).

²⁵ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 16.

²⁶ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 16. V. takođe *Tužilac protiv Nasera Orića*, predmet br. IT-03-68-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s dužinom dokaznog postupka odbrane (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Orić*), par. 7-8.

²⁷ Up. Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 48 (oznake za citate iz originala izostavljene).

²⁸ Žalba, par. 46.

²⁹ Žalba, par. 46.

Prijevod

unakrsno ispitati relevantne svjedoke tužilaštva,³⁰ pogriješilo kad mu nije omogućilo adekvatno vrijeme da ospori te činjenice tokom svog dokaznog postupka.³¹ On tvrdi da tu grešku dokazuje to što Pretresno vijeće nije konkretno navelo koliko je tačno vremena dodijelilo za osporavanje činjenica o kojima je presuđeno.³² Karadžić dalje tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno razumjelo prirodu i obim činjenica o kojima je presuđeno³³ i uslijed toga ocijenilo da mu je za njihovo osporavanje potrebno manje vremena u sudnici.³⁴ On takođe tvrdi da je u Odlukama o formalnom primanju na znanju sugerisano da će mu upravo za to osporavanje biti dodijeljeno dodatno vrijeme.³⁵

12. Karadžić tvrdi da je Pretresno vijeće u Osporavanoj odluci napravilo izvjestan broj drugih grešaka. Konkretno, Karadžić ističe da mu je potreban više od po “jedan svjedok” da potkrijepi svaki od aspekata svoje teze i tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo jer nije uzelo u obzir da je ponavljanje svjedočenja i dokaza neophodno da bi potkrijepio svoje argumente.³⁶ Karadžić takođe tvrdi da je Pretresno vijeće primijenilo “dvostruki standard” na njegovu štetu, jer je tužilaštvu omogućilo da iznese obimnu tezu protiv njega, a njemu samom potom ograničilo vrijeme za izvođenje dokaza na temelju toga što su dokazi koje je predložio preobimni da bi bili relevantni.³⁷ On dalje tvrdi da je Pretresno veće pogriješilo jer nije uzelo u obzir da njegova “odbrana zahtijeva frontalni napad na tezu tužilaštva”, a ne strategiju “ciljanog napada na konkretne slabe tačke teze tužilaštva”.³⁸ On tvrdi da takva strategija iziskuje veliki broj sati u sudnici i da su, s obzirom na tu strategiju, dokazi koje je Pretresno vijeće smatralo irelevantnim zapravo bitni za njegovu tezu.³⁹ Karadžić takođe tvrdi da je Pretresno veće uzelo u obzir irelevantne informacije kad je napomenulo da je unakrsno ispitivanje svjedoka tužilaštva trajalo dva i po puta duže nego njihovo glavno ispitivanje.⁴⁰ Karadžić tvrdi da je takvo

³⁰ Replika, par. 10, 21. Karadžić takođe tvrdi da tužilaštvo nije suočeno s istim vremenskim ograničenjima u kontekstu njegovog dokaznog postupka. (v. Replika, par. 11).

³¹ Žalba, par. 12, 19-35; Replika, par. 22.

³² Replika, par. 4.

³³ Žalba, par. 29; Replika, par. 5. V. takođe Žalba, par. 30-33.

³⁴ V. Žalba, par. 22, 25-28, 34-35.

³⁵ Žalba, par. 22.

³⁶ Žalba, par. 40. V. takođe Žalba, par. 41; Replika, par. 17.

³⁷ Replika, par. 21. V. takođe Žalba, par. 32-33; Replika, par. 12. 18-20.

³⁸ Žalba, par. 44. V. takođe Žalba, par. 42-43, 45.

³⁹ V. Replika, par. 12, 18-21.

⁴⁰ Žalba, par. 36, gdje se citira Osporavana odluka, par. 9. V. takođe Žalba, par. 37-39; Replika, par. 14-16.

Prijevod

poređenje s njegovim unakrsnim ispitivanjem “pogrešno” s obzirom na veliki broj pismenih dokaza svjedoka koje je tužilaštvo predložilo na osnovu pravila 92ter Pravilnika.⁴¹

13. Tužilaštvo odgovara da je Pretresno veće u Oспорavanoj odluci valjano razmotrilo prirodu i obim činjenica o kojima je presuđeno⁴² i napominje da je Pretresno vijeće pri odlučivanju koliko će vremena odobriti za Karadžićevu odbranu izričito uzelo u obzir veliki broj činjenica o kojima je presuđeno.⁴³ Tužilaštvo odbacuje Karadžićevu tvrdnju da mu je potrebno znatno vrijeme za osporavanje svake od činjenica o kojima je presuđeno i tvrdi, između ostalog, da se činjenice o kojima je presuđeno u velikoj mjeri preklapaju s drugim dokazima izvedenim tokom dokaznog postupka tužilaštva i da je Karadžić imao vremena da tokom unakrsnog ispitivanja ospori mnoge od tih činjenica.⁴⁴

14. Ostale Karadžićeve prigovore na Oспорavanu odluku tužilaštvo takođe odbacuje kao neosnovane. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće utvrdilo da Karadžićev predloženi Prvi podnesak sadrži veliku količinu irelevantnog materijala⁴⁵ i tvrdi da Pretresno veće Karadžiću nije onemogućilo da ponavlja dokaze o relevantnim pitanjima.⁴⁶ Tužilaštvo tvrdi da Pretresno vijeće, u svakom slučaju, imalo pravo da uzme u obzir i ograniči ponavljanje svjedočenja svjedoka, uključujući svjedoke koji su relevantni.⁴⁷ Tužilaštvo takođe navodi da to što Oспорavana odluka ne govori izričito o prirodi Karadžićeve odbrane ne znači da Pretresno vijeće nije razmotrilo to pitanje i dalje tvrdi da se Karadžićevo postupanje tokom suđenja kosi s njegovom izjavom da namjerava osporiti sve aspekte teze tužilaštva.⁴⁸ Na kraju, tužilaštvo tvrdi da Pretresno vijeće nije pogriješilo kad je uzelo u obzir vrijeme koje je Karadžić utrošio na unakrsno ispitivanje svjedoka tužilaštva i primjećuje da je Karadžić veliki dio vremena predviđenog za unakrsno

⁴¹ Žalba, par. 36. V. takođe Žalba, par. 37-39; Replika, par. 14-16.

⁴² Odgovor, par. 3. V. takođe Odgovor, par. 4-22.

⁴³ Odgovor, par. 4.

⁴⁴ Odgovor, par. 3, 7, 9-12.

⁴⁵ Odgovor, par. 25.

⁴⁶ Odgovor, par. 26.

⁴⁷ Odgovor, par. 27.

⁴⁸ Odgovor, par. 28-31.

Prijevod

ispitivanje potrošio na dobivanje dokaza relevantnih za njegovu odbranu, u skladu s pravilom 90(H) Pravilnika.⁴⁹

B. Analiza

15. Žalbeno vijeće prije svega napominje da je tužilaštvo podnijelo Zahtjev za podnošenje protivreplike,⁵⁰ zajedno s predloženom Protivreplikom.⁵¹ Žalbeno vijeće primjećuje da ni Pravilnik ni Uputstvo o postupku podnošenja pismenih podnesaka u žalbenom postupku pred Međunarodnim sudom⁵² ne predviđaju da neka strana u postupku može podnijeti protivrepliku. Međutim, odobrenje za podnošenje protivreplike može se dati “ako replika pokreće neko novo pitanje na koje respondent još nije imao priliku odgovoriti”.⁵³ Tužilaštvo traži odobrenje da podnese Protivrepliku na osnovu toga što Replika sadrži novu tvrdnju: da Karadžić zbog vremenskih ograničenja koje je nametnulo Pretresno veće nije mogao da ospori svjedočenja izvjesnih svjedoka tužilaštva vezana za činjenice o kojima je presuđeno i da tužilaštvu nisu nametnuta takva ograničenja tokom dokaznog postupka odbrane.⁵⁴ Žalbeno veće primjećuje da se u Replici zaista iznose nova pitanja.⁵⁵ S obzirom na te okolnosti, Žalbeno veće će razmotriti Protivrepliku i u njoj iznesene tvrdnje da je (i) Pretresno veće ograničavalo Karadžićevo unakrsno ispitivanje svjedoka tužilaštva samo onda kad je njegovo ispitivanje bilo usredsređeno na marginalna i irelevantna pitanja i (ii) da je Pretresno veće konstatovalo da će ista ograničenja primijeniti i na tužilaštvo ukoliko unakrsno ispitivanje tužilaštva bude isto tako neusredsređeno.⁵⁶

16. Kad je riječ o glavnim tvrdnjama strana u postupku, Žalbeno veće se, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, uvjerilo da Karadžić nije pokazao da 300 sati u sudnici objektivno nije adekvatno vrijeme za izvođenje njegove odbrane. Žalbeno vijeće

⁴⁹ Odgovor, par. 24.

⁵⁰ Protivreplika, par. 1.

⁵¹ Protivreplika, par. 2-5.

⁵² IT/155 Rev 4, 4. aprila 2012. godine, par. 11.

⁵³ *Tužilac protiv Ljubeta Boškoscog i Johana Tarčulovskog*, predmet br. IT-04-82-A, Odluka po zahtjevu Johana Tarčulovskog da argumente u žalbenom postupku iznese redosljedom drugačijim od onog u Najavi žalbe, da izmijeni Najavu žalbe i podnese protivrepliku, i po Zahtjevu tužilaštva za poništenje, 26. mart 2009. godine, par. 15 (oznake za citate iz originala izostavljene).

⁵⁴ Protivreplika, par. 1-3.

⁵⁵ V. Replika, par. 10-11, 21.

⁵⁶ V. Protivreplika, par. 2-5.

Prijevod

Podsjeća da je Pretresno vijeće, mada je bilo obavezno da za Karadžićev dokazni postupak odredi dovoljno vremena,⁵⁷ također dužno da obezbjedi da u postupku ne bude nepotrebnih odgađanja.⁵⁸ Žalbena vijeće dalje podsjeća da se vrijeme za dokazni postupak odbrane određuje na osnovu analize faktora relevantnih za dati predmet uslovljene kontekstom.⁵⁹ S obzirom na to da tužilaštvo snosi teret dokazivanja,⁶⁰ da bi vrijeme dodijeljeno odbrani bilo objektivno proporcionalno onom koje je odobreno tužilaštvu, često se odbrani dodjeljuje manje vremena za izvođenje dokaza.⁶¹ Žalbena vijeće podsjeća da je i Karadžiću i tužilaštvu za dokazni postupak odobreno po 300 sati,⁶² kao i da je Karadžić tokom dokaznog postupka tužilaštva već potrošio više od dvaput više vremena nego tužilaštvo.⁶³ S obzirom na te okolnosti, Žalbena vijeće se, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, nije uvjerilo da je Karadžić pokazao da mu je Oспораваном odlukom objektivno nanesena nepravda.

17. Žalbena vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, smatra neuvjerljivom Karadžićevu tvrdnju da je u Oспораваной odluci pogrešno ocijenjeno sljedeće: činjenice o kojima je presuđeno,⁶⁴ dokazi repetitivne prirode,⁶⁵ obim teze tužilaštva,⁶⁶ priroda teze odbrane,⁶⁷ odnosno ispitivanje svjedoka.⁶⁸

⁵⁷ Odluka u predmetu *Orić*, par. 8.

⁵⁸ Odluka u predmetu *Prlić*, par. 16.

⁵⁹ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 35.

⁶⁰ V. Statut, član 21(3); *Tužilac protiv Ante Gotovine i Mladena Markača*, predmet br. IT-06-90-A, Presuda, 16. novembar 2012. godine, par. 63.

⁶¹ V., na primjer, *Tužilac protiv Momčila Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Presuda, 6. septembar 2011. godine (javno s povjerljivim Dodatkom C), Dodatak A, par. 18 (za dokazni postupak tužilaštva bilo je odobreno 355 sati), par. 23 (za dokazni postupak odbrane bilo je odobreno 180 sati); *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-T, Presuda, 3. mart 2000. godine (original na francuskom, prijevod na engleski je zaveden 20. aprila 2000. godine), par. 53 (za dokazni postupak tužilaštva dodijeljeno je 75 dana u sudnici, a za dokazni postupak odbrane 60 dana u sudnici).

⁶² V. T. str. 476, 6. oktobar 2009. godine (za dokazni postupak tužilaštva odobreno je 300 sati); Oспоравана odluka, par. 14 (kojom je Karadžiću za dokazni postupak odobreno 300 sati).

⁶³ Oспоравана odluka, par. 9. Iako Karadžić osporava relevantnost ovog poređenja (v. Žalba, par. 36-39; Replika, par. 14-16), on ne osporava tačnost proračuna Pretresnog vijeća da je njegovo unakrsno ispitivanje svjedoka tužilaštva trajalo dva i po puta duže nego glavno ispitivanje od strane tužilaštva (v., generalno, Žalba; Replika).

⁶⁴ Žalba, par. 19-35.

⁶⁵ Žalba, par. 40-41.

⁶⁶ Žalba, par. 21.

⁶⁷ Žalba, par. 42-45.

⁶⁸ Žalba, par. 36-39.

Prijevod

18. Žalbeno vijeće će se najprije baviti Karadžićevim tvrdnjama u vezi s činjenicama o kojima je presuđeno. Suprotno onome što tvrdi Karadžić, Odluke o formalnom primanju na znanju ne sugerišu da će mu biti dodijeljeno dodatno vrijeme za osporavanje činjenica o kojima je presuđeno.⁶⁹ Pored toga, Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, smatra neuvjerljivom Karadžićevu tvrdnju da u Oспорavanoj odluci nije valjano ocijenjeno koliko će mu vremena biti potrebno za osporavanje činjenica o kojima je presuđeno.⁷⁰ Žalbeno vijeće napominje da je Pretresno vijeće izričito uzelo u obzir “veliki broj činjenica o kojima je već presuđeno”⁷¹ kao jedan od elemenata na osnovu kojih je odlučilo da Karadžiću dodijeli isto vrijeme u sudnici kao i tužilaštvu. Pretresno vijeće je takođe izričito ocijenilo mogući efekt činjenica o kojima je presuđeno na Karadžićev dokazni postupak i zaključilo da neće biti potrebno da prilikom iznošenja svoje odbrane ospori svaku činjenicu o kojoj je presuđeno, pošto je tokom dokaznog postupka tužilaštva imao priliku da unakrsno ispita svjedoke tužilaštva i od njih dobije relevantne dokaze.⁷² Iako prilikom te analize nije tačno navedeno koliko se vremena dodjeljuje za pobijanje činjenica o kojima je presuđeno, Žalbeno vijeće podsjeća da pretresno vijeće “nije dužno da svoju odluku [o dodijeli vremena] obrazloži komentarišući svaki pojedini dokaz koji je [predložen]”.⁷³ Shodno tome, Žalbeno vijeće se, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, nije uvjerilo da je Karadžić pokazao da je analiza činjenica o kojima je presuđeno koja je izložena u Oспорavanoj odluci manjkava.

19. Žalbeno vijeće primjećuje da Karadžić osporava Oспорavanu odluku pozivajući se na analizu Pretresnog vijeća u vezi s izvjesnim činjenicama o kojima je presuđeno, za koju on tvrdi da ukazuje na generalni propust Pretresnog vijeća da uzme u obzir puni značaj činjenica o kojima je presuđeno.⁷⁴ Međutim, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće bilo veoma dobro upoznato s obimom činjenica o kojima je presuđeno, što dokazuje više detaljnih odluka u vezi s činjenicama o kojima je presuđeno koje je

⁶⁹ V. Prva odluka o formalnom primanju na znanje, par. 36; Treća odluka o formalnom primanju na znanje, par. 61.

⁷⁰ V. Replika, par. 4.

⁷¹ Oспорavana odluka, par. 10.

⁷² Oспорavana odluka, par. 10.

⁷³ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 69.

⁷⁴ Žalba, par. 29-31, 33.

Prijevod

predložilo tužilaštvo.⁷⁵ Pored toga, Žalbeno vijeće napominje da je u Oспорavanoj odluci izričito uzeta u obzir činjenica da je Karadžić imao priliku da unakrsno ispita svjedoke tužilaštva o brojnim pitanjima obuhvaćenim činjenicama o kojima je presuđeno, što dalje dokazuje da je Pretresno vijeće upoznato s tim dokazima.⁷⁶ S obzirom na te okolnosti, podsjećajući da pretresna vijeća imaju široka diskreciona ovlaštenja pri ocjeni dokaza,⁷⁷ Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, konstatuje da Karadžić nije dokazao da je Pretresno vijeće pogrešno ocijenilo značaj ili obim činjenica o kojima je presuđeno kad je odlučivalo koliko će vremena odobriti za dokazni postupak odbrane.

20. Žalbeno vijeće se uvjerilo da je Pretresno vijeće postupilo u okviru svog diskrecionog ovlaštenja kad je konstatovalo da Karadžić u svom Prvom podnesku i Revidiranom podnesku predlaže izvođenje irelevantnih i nepotrebno repetitivnih dokaza.⁷⁸ Suprotno Karadžićevoj tvrdnji, Pretresno vijeće nije navelo da će mu za potkrepljivanje svakog od aspekata odbrane trebati samo “po jedan svjedok”.⁷⁹ Pretresno vijeće je zapravo iznijelo uopštenije zapažanje da je Karadžić predložio da predoči veliki broj “irelevantnih” dokaza i drugih dokaza koji su “donekle relevantni”, ali su i dalje “previše repetitivni”.⁸⁰ Pretresno veće je taj stav iznijelo i na statusnoj konferenciji i u Oспорavanoj odluci.⁸¹ Žalbeno vijeće takođe smatra neuvjerljivom Karadžićevu tvrdnju da odluka Pretresnog vijeća da ograniči trajanje njegovog dokaznog postupka zbog toga što su dokazi koje predlaže da izvede irelevantni ukazuje na to da je primijenjen “dvostruki standard”, i to na njegovu štetu, s obzirom na veliki obim dokaznog postupka tužilaštva.⁸² Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće Karadžiću odobrilo isti broj sati u sudnici kao i tužilaštvu⁸³ i istaklo da Pretresno vijeće ima diskreciono ovlaštenje da “relevantnost predloženih iskaza svjedoka ocijeni prije njihovog izvođenja”.⁸⁴ S obzirom

⁷⁵ Te odluke broje skoro 150 stranica. V. Odluke o formalnom primanju na znanju; Prva odluka u vezi s ponovnim razmatranjem; Druga odluka u vezi s ponovnim razmatranjem.

⁷⁶ Oспорavana odluka, par. 10.

⁷⁷ V. *Tužilac protiv Zlatka Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14/1-A, Presuda, 24. mart 2000. godine, par. 63 (“Pretresno vijeće je najpozvanije da sasluša, ocijeni i odvagne dokaze [...] prezentirane na suđenju”).

⁷⁸ Oспорavana odluka, par. 11.

⁷⁹ Žalba, par. 40. V. takođe Žalba, par. 41.

⁸⁰ T. str. 28793, 3. septembar 2012. godine. V. takođe Oспорavana odluka, par. 11.

⁸¹ T. str. 28791-28793, 3. septembar 2012. godine; Oспорavana odluka, par. 11.

⁸² Replika, par. 21. V. takođe Žalba, par. 32-33; Replika, par. 11-12, 18-20.

⁸³ V. gore, fusnota 62.

⁸⁴ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 25.

Prijevod

na te okolnosti, Žalbeno vijeće smatra da Karadžić nije pokazao da je Pretresno vijeće primijenilo bilo kakav pogrešan “dvostruki standard”.⁸⁵

21. Žalbeno vijeće napominje da se u Oспорavanoj odluci ne pominje izričito Karadžićeva tvrdnja da njegova strategija odbrane obuhvata “sve osim vremenskih prilika”⁸⁶ i da stoga iziskuje mnogo vremena u sudnici.⁸⁷ Međutim, Žalbeno vijeće se nije uvjerilo da je Pretresno vijeće pogriješilo jer se nije njom bavilo. Žalbeno vijeće podsjeća da odluka Pretresnog veća da ne pomene izričito neku konkretnom činjenicu ili tvrdnju ne znači nužno da je ono nije uzelo u obzir.⁸⁸ Pored toga, Žalbeno vijeće napominje da je Pretresno vijeće, između ostalog, uzelo u obzir trajanje i obim unakrsnog ispitivanja svjedoka tužilaštva od strane Karadžića,⁸⁹ što ukazuje na to da je pri odlučivanju o tome koliko vremena da odobri za dokazni postupak odbrane imalo u vidu Karadžićevu strategiju odbrane. S obzirom na te okolnosti, Žalbeno vijeće se, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, nije uvjerilo da je Karadžić pokazao da je Pretresno vijeće napravilo neku grešku.

22. Žalbeno vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, ne smatra da je Pretresno vijeće napravilo ikakvu grešku pri analizi glavnog i unakrsnog ispitivanja svjedoka tužilaštva koje su obavile strane u postupku. Karadžić tvrdi da, s obzirom na to što je tužilaštvo koristilo pismene dokaze, relativno kratko glavno ispitivanje “nema apsolutno nikakve veze” s obimom svjedočenja, pa, shodno tome, ni s vremenom koje je njemu bilo potrebno da unakrsno ispita svjedoke tužilaštva.⁹⁰ On takođe tvrdi da ograničenja dužine njegovog unakrsnog ispitivanja koja je odredilo Pretresno vijeće dodatno dovode u pitanje relevantnost tog faktora.⁹¹ Međutim, Žalbeno vijeće napominje da Pretresno vijeće nije naprosto uporedilo trajanje glavnog i unakrsnog ispitivanja tokom dokaznog postupka tužilaštva, već da je uzelo u obzir i prirodu i suštinu unakrsnog ispitivanja od strane Karadžića⁹² i konkretno primijetilo da je Karadžić nastojao dobiti

⁸⁵ Replika, par. 21.

⁸⁶ Žalba, par. 42 (interni citati izostavljeni).

⁸⁷ V. Žalba, par. 44-45.

⁸⁸ V. Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 48.

⁸⁹ Oспорavana odluka, par. 9-10.

⁹⁰ Žalba, par. 37. V. takođe Žalba, par. 36, 38-39.

⁹¹ V. Replika, par. 10.

⁹² Oспорavana odluka, par. 9-10.

Prijevod

dokaze koji su relevantni za njegovu odbranu, u skladu s pravilom 90(H) Pravilnika. Žalbena vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, smatra da pretresna vijeća imaju diskreciono ovlaštenje da odluče da li je, u određenim okolnostima, nastojanje odbrane da dobije takve dokaze relevantno za odluku o tome koliko vremena treba dodijeliti odbrani za izvođenje dokaza. Podsjećajući na to da su odluke pretresnih vijeća o dodijeli vremena za dokazni postupak odbrane “rezultat analize koja je uveliko uslovljena kontekstom”,⁹³ na to da se takvim odlukama daje prednost,⁹⁴ kao i na obavezu pretresnih vijeća da se postaraju da u suđenju nema nepotrebnih odgađanja,⁹⁵ Žalbena vijeće, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona, konstatuje da Pretresno vijeće, s obzirom na okolnosti ovog predmeta, nije pogriješilo kad je, uzevši u obzir trajanje i sadržaj unakrsnog ispitivanja od strane Karadžića, odredilo 300 sati za njegov dokazni postupak.

V. DISPOZITIV

23. Iz gorenavedenih razloga, Žalbena vijeće **ODOBRAVA** Zahtjev tužilaštva za podnošenje protivreplike i **ODBIJA** Žalbu, uz suprotno mišljenje sudije Robinsona.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

Dana 29. januara 2013. godine
U Haagu,
Nizozemska

/potpis na originalu/
sudija Theodor Meron,
predsjedavajući

U prilogu se nalazi suprotno mišljenje sudije Robinsona.

[pečat Međunarodnog suda]

⁹³ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 35.

⁹⁴ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 15.

⁹⁵ Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 16.

VI. SUPROTNO MIŠLJENJE SUDIJE ROBINSONA

1. Uz dužno poštovanje, ne slažem se s konstatacijama većine članova Vijeća na osnovu kojih je donijeta odluka da se odbije Karadžićeva žalba na odluku Pretresnog vijeća da mu se za izvođenje dokaza odbrane dodijeli 300 sati u sudnici.¹

2. Moguće je da se moje neslaganje s ovom odlukom ne odnosi toliko na Oспорavanu odluku koliko na stav Žalbenog vijeća naveden u paragrafu 9 odluke većine. Međutim, kao što će biti jasno, ja se stoga ne slažem sasvim ni s Oспорavanom odlukom. Paragraf 9 upućuje na stav Žalbenog vijeća da “vrijeme odobreno optuženom na osnovu pravila 73ter Pravilnika mora u razumnim granicama biti proporcionalno vremenu koje je dodijeljeno tužiocu i objektivno dovoljno da optuženom omogući da iznese svoju odbranu na način koji je u skladu s njegovim pravima iz člana 21 Statuta” (dalje u tekstu: stav iz predmeta *Prlić*). Drugi dio tog stava nije problematičan, budući da je potpuno u skladu sa, ako ne i predviđen članom 21(4)(e) Statuta, koji optuženom daje pravo da “ispita svjedoke koji ga terete ili da se oni ispituju u njegovo ime, kao i da se svjedoci odbrane dovedu i ispituju pod istim uslovima kao i svjedoci koji ga terete”. Ta odredba, koja je sadržana i u članu 14(3)(e) Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, odražava pravilo međunarodnog običajnog prava, te je, u svakom slučaju, obavezujuća po ovaj Međunarodni sud. Međutim, problematičan je prvi dio stava iz predmeta *Prlić*.

3. Vrijeme dodijeljeno tužilaštvu je pogrešno i, u svakom slučaju, nepouzdanu mjerilo za odlučivanje koliko će se vremena dodijeliti odbrani. Tužilaštvo i odbrana imaju različite uloge u suđenju; vrijeme koje se dodijeli tužilaštvu ne treba koristiti kao glavnu osnovu za odlučivanje koliko će se vremena dodijeliti odbrani. Iako tužilaštvo mora da dokaže svoju tezu van razumne sumnje, ustaljena je praksa da se optuženom, u skladu s međunarodnim običajnim pravom, moraju omogućiti sredstva i vrijeme neophodni za pripremu i izvođenje dokaznog postupka odbrane.² Osim toga, posebni sistem Međunarodnog suda uključuje još jedan faktor koji vrijeme dodijeljeno tužilaštvu čini nepouzdanim mjerilom, a to je da se, prema pravilu 92bis i pravilu 92ter Pravilnika,

¹ Odluka, par. 23.

² U vezi s pripremom, v. član 21(4)(b) Statuta.

Prijevod

glavno ispitivanje skraćuje uslijed raznih procedura kojima se usmeno svjedočenje zamjenjuje pismenim. Jedini kriterijum koji valja primjenjivati prilikom utvrđivanja vremena koje treba dodijeliti odbrani jeste onaj koji je naveden u drugom dijelu stava iz predmeta *Prlić*, mada je moguće da je, pri određivanju odgovarajućeg vremena koje treba dodijeliti odbrani, jedan od faktora koji se mogu uzeti u obzir obim dokaza tužilaštva odnosno vrijeme utrošeno na njihovo izvođenje. Međutim, tom vremenu ne treba davati značaj odlučujućeg faktora za utvrđivanje koliko vremena treba dodijeliti odbrani. Želim da napomenem da je u prvom dijelu stava iz predmeta *Prlić* primijenjen odmjereni koncept razumne proporcionalnosti vremena odobrenog nekom optuženom i vremena dodijeljenog tužilaštvu. Međutim, to nipošto ne umanjuje neprihvatljivost prvog dijela stava iz predmeta *Prlić*, jer ono što je u njemu problematično jeste to što je vrijeme dodijeljeno tužilaštvu upotrijebljeno kao odlučujući faktor prilikom dodjele vremena odbrani. Jedna od posljedica takvog pristupa jeste da on takoreći automatski, makar samo u prvoj fazi, povlači primjenu pariteta kad je riječ o vremenu dodijeljenom tužilaštvu i odbrani kao faktora za utvrđivanje koliko vremena treba odijeliti odbrani, iako je ključno to da se, prema međunarodnom običajnom pravu i Statutu, odbrani moraju omogućiti sredstva i vrijeme koji su joj potrebni da odgovori na tezu tužilaštva; uslijed tog uslova odbrani može da bude dodijeljeno isto, više, ili čak manje vremena nego tužilaštvu. Prvi dio stava iz predmeta *Prlić* unosi određeni stepen artificijelnosti, uslijed čega se gubi iz vida ono što treba biti glavni cilj pretresnog vijeća, a to je da se postara da odbrana ima dovoljno vremena i sredstava za izvođenje svog dokaznog postupka.

4. Želim napomenuti da je sam stav iz predmeta *Prlić* izveden iz ranijih odluka Žalbenog vijeća u predmetima *Tadić* i *Orić*, koje ukazuju na to da načelo jednakosti sredstava obezbjeđuje da nijedna strana ne bude u nepovoljnom položaju pri izvođenju svojih dokaza, “u svakom slučaju kada je riječ o proceduralnoj jednakosti”.³ Međutim, to načelo ničim ne nalaže ni paritet kad je riječ o vremenu dodijeljenom tužilaštvu i odbrani ni korištenje vremena dodijeljenog tužilaštvu kao mjerila za određivanje koliko vremena treba odobriti odbrani. Jer to načelo, ako se ispravno tumači, u suštini znači da se odbrani

³ *Tužilac protiv Nasera Orića*, predmet br. IT-03-68-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s dužinom dokaznog postupka odbrane, 20. juli 2005. godine, par. 7; *Tužilac protiv Duška Tadića*, predmet br. IT-94-1-A, Presuda, 15. juli 1999. godine, par. 48, 50, 52.

Prijevod

mora omogućiti dovoljno vremena i sredstava za njen dokazni postupak. Da bi se utvrdile stvarne potrebne odbrane u smislu vremena, mora se uzeti u obzir teza koju će odbrana iznijeti, a ne automatski kao mjerilo primijeniti vrijeme dodijeljeno tužilaštvu.

5. Uslijed navedenog dovodim u pitanje valjanost prvog dijela stava iz predmeta *Prlić*. Međutim, nezavisno od mog neslaganja s tim stavom, sada ću se posvetiti pitanjima koja se tiču suštine žalbe.

A. Činjenice o kojima je presuđeno

6. S dužnim poštovanjem, ne slažem se s obrazloženjem Pretresnog vijeća kad je riječ o formalnom primanju na znanje činjenica o kojima je presuđeno. Iako je potpuno tačno da, kao što Pretresno vijeće tvrdi u paragrafu 10 svoje odluke, “formalno primanje na znanje ne prebacuje na drugoga konačni teret ubjeđivanja, koji i dalje snosi tužilac”, jasno je da će, ako odbrana ne ospori pretpostavku o tačnosti neke činjenice o kojoj je presuđeno, pretresno vijeće prihvatiti tu činjenicu, što pomaže tužilaštvu da ispuni svoju obavezu dokazivanja svoje teze van razumne sumnje. Time što se ograničilo na iznošenje opštepoznate činjenice da krajnji teret dokazivanja počiva na tužilaštvu, Pretresno vijeće je potcijenilo potrebu da odbrana ospori činjenice o kojima je presuđeno. Pretresno vijeće je u svojoj analizi umanjilo značaj toga što Karadžić nije osporio neku činjenicu o kojoj je presuđeno, što je njen bitan nedostatak, budući da je analiza pravnih implikacija formalnog primanja na znanje činjenica o kojima je presuđeno od ključnog značaja za odluku koju je Pretresno vijeće na kraju donijelo. Iz tog razloga, Pretresno vijeće je pogriješilo, bilo zato što je pogrešno protumačilo pravo vezano za činjenice o kojima je presuđeno, bilo zato što je propustilo da prida težinu, odnosno dovoljnu težinu, relevantnim faktorima, to jest efektu toga što optuženi nije osporio neku činjenicu o kojoj je presuđeno.

7. Štaviše, smatram problematičnom tvrdnju Pretresnog veća da su “o većini pitanja obuhvaćenih činjenicama o kojima je već presuđeno [...] govorili [...] svjedoci tužilaštva koje je optuženi imao priliku da unakrsno ispita kako u vezi sa suštinom njihovog direktnog ispitivanja, tako i da bi došao do informacija relevantnih za svoj dokazni

Prijevod

postupak”.⁴ Pretresno vijeće ovdje koristi Karadžićevo pravo na unakrsno ispitivanje, predviđeno običajnim pravom i Statutom, kao osnovu za smanjenje vremena koje će dodijeliti za dokazni postupak odbrane. Karadžićevo pravo na dovoljno vrijeme i resurse za dokazni postupak nezavisno je od njegovog prava da unakrsno ispita nekog svjedoka tužilaštva. Pretresno vijeće u svojoj analizi implicira da sadržaj unakrsnog ispitivanja od strane Karadžića o pitanjima vezanim za činjenice o kojima je presuđeno predstavlja faktor koji utiče na vrijeme potrebno za njegov dokazni postupak. Međutim, da li je na Pretresnom vijeću da određuje kako će odbrana izvoditi svoje dokaze? Osim toga, ukoliko Pretresno vijeće ne iznosi mišljenje o efikasnosti unakrsnog ispitivanja, što je obično slučaj, zašto odbrani ne bi bilo dozvoljeno da tokom svog dokaznog postupka u cijelosti raspravi relevantno pitanje?

B. Unakrsno ispitivanje

8. Veliki značaj je pridat činjenici da je Karadžić dva i po puta duže unakrsno ispitivao svjedoke tužilaštva nego tužilaštvo tokom glavnog ispitivanja. Prije svega, moram da primijetim da u mnogim jurisdikcijama koje se temelje na akuzatornom *common law* sistemu nije neobično da unakrsno ispitivanje traje duže nego glavno ispitivanje i da bi u mnogim tim jurisdikcijama unakrsno ispitivanje koje je dva i po puta duže nego glavno ispitivanje ostalo neprimijećeno.

9. Pretresno vijeće ukazuje na dužinu unakrsnog ispitivanja kao na faktor koji je uzelo u obzir kad je riječ o vremenu dodijeljenom Karadžiću i dodalo da se Karadžić ponekad udaljavao od tema pokrenutih tokom glavnog ispitivanja.⁵ Iz toga direktno proističe pitanje zašto je to uzeto na štetu odbrane? Karadžić tvrdi da je Pretresno vijeće uzelo u obzir irelevantne informacije kad je ukazalo na dužinu unakrsnog ispitivanja i da je poređenje s njegovim usmenim unakrsnim ispitivanjem “pogrešno” jer je tužilaštvo koristilo pismene dokaze.⁶ O tome sam već govorio i ukazao na to da vrijeme potrošeno na glavno ispitivanje nije pouzdana osnova za određivanje koliko vremena treba dodijeliti

⁴ Oспорavana odluka, par. 10.

⁵ Oспорavana odluka, par. 9.

⁶ V. Odluka, par. 12.

Prijevod

odbrani.⁷ Međutim, glavni prigovor mora biti na to što se Pretresno vijeće oslonilo na taj faktor kao relevantan za utvrđivanje koliko vremena treba dodijeliti odbrani. Načelno, ono što se postigne unakrsnim ispitivanjem ili informacije pribavljene tokom tog postupka ne treba uzimati kao osnovu da se faktički smanji vrijeme koje će se dodijeliti odbrani za izvođenje dokaza. To bi bilo nepravično prema odbrani, pošto tako ne bi imala garancije pretresnog veća u vezi s efikasnošću svog unakrsnog ispitivanja. Bez obzira na ishod unakrsnog ispitivanja, odbrana će htjeti iznijeti svoj prikaz događaja i to joj se mora u potpunosti omogućiti. Potrebno je upoznati se s tezom odbrane i dodijeliti onoliko vremena koliko je neophodno da optuženi može odgovoriti na tezu tužilaštva. To što je optuženi na unakrsno ispitivanje potrošio više vremena nego tužilaštvo na glavno ispitivanje ne treba da bude odlučujući faktor pri dodjeli vremena. Stoga smatram da je Pretresno vijeće pogriješilo jer je uzelo u obzir irelevantan faktor, naime, trajanje unakrsnog ispitivanja.

10. Što se tiče činjenice da je Karadžić primijenio pravilo 90(H) Pravidnika kad je “svjedok bio u mogućnosti da iznese dokaze relevantne za postupak strane koja vrši unakrsno ispitivanje”, na nju se nipošto ne treba pozivati kao na faktor koji utiče na to koliko vremena treba odobriti odbrani.⁸ Time što je od svjedoka tužilaštva dobila dokaze koji su relevantni za njenu tezu, odbrana nije okončala obradu određenog pitanja; u zavisnosti od prirode relevantnih dokaza, odbrana će možda željeti da u vezi s tim ispita svoje svjedoke. Dokazi na osnovu pravila 90(H) mogu biti korisni ili štetni za odbranu, a moguće je da ne budu ni jedno ni drugo. Stoga je razumljivo da će odbrana možda željeti da izvede dokaze koji potkrepljuju ili osporavaju dokaze na osnovu pravila 90(H). Pravilo 90(H) ne treba tumačiti kao sredstvo za uštedu vremena koje čini suvišnim izvođenje dokaza odbrane o nekom relevantnom pitanju u okviru dokaznog postupka odbrane. Osim toga, moram da kažem da mi je teško da razumijem taj dio odluke Pretresnog vijeća jer ono nije objasnilo kako i zašto dokaze na osnovu pravila 90(H) treba koristiti kao faktor za određivanje koliko vremena treba dodijeliti odbrani za izvođenje dokaza. Pretresno vijeće je navelo samo to da je Karadžić bio u situaciji da dobije dokaze koji su relevantni za njegovu tezu. Važno je primijetiti da nisu navedene okolnosti u

⁷ V. gore, par. 3.

⁸ V. Osparavana odluka, par. 9. v. takođe Odluka, par. 22.

Prijevod

kojima su ti dokazi relevantni za tezu odbrane kao ni zašto bi oni mali uticaja na iznošenje te teze. U svakom slučaju, ni samo pravilo 90(H) ni bilo koje njegovo razumno tumačenje ničim ne daje razloga za zaključak da ono ima ikakav uticaj na to koliko će vremena biti dodijeljeno za dokazni postupak odbrane. Stoga smatram da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je korištenje pravila 90(H) od strane odbrane protumačilo kao faktor na osnovu kojeg je odbrani dodijelilo manje vremena za izvođenje dokaznog postupka, čime je uzelo u obzir irelevantan faktor.

11. Ukratko, odobrio bih žalbu i ovo pitanje vratio Pretresnom vijeću kako bi ponovno izračunalo koliko će vremena dodijeliti Karadžiću za iznošenje odbrane.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Patrick Robinson

Dana 29. januara 2013. godine,
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]